

Tisková zpráva

Veřejnost o energetické politice a budoucnosti výroby elektrické energie – květen 2017

- ⊗ O energetickou politiku se zajímá asi čtvrtina Čechů.
- ⊗ Energetickou politiku ČR na škále obdobné klasické školní klasifikaci občané v průměru hodnotí známkou tři.
- ⊗ Česká veřejnost se k prolomení územních limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách staví spíše odmítavě.
- ⊗ Dvoutřetinová většina českých občanů souhlasí s tím, že stát by měl finančně zvýhodňovat využívání obnovitelných zdrojů energie.
- ⊗ Česká veřejnost převážně vnímá výrobu elektřiny v jaderných elektrárnách jako šetrnou k životnímu prostředí.

Zpracovali:

Jan Červenka, Martin Ďurďovič

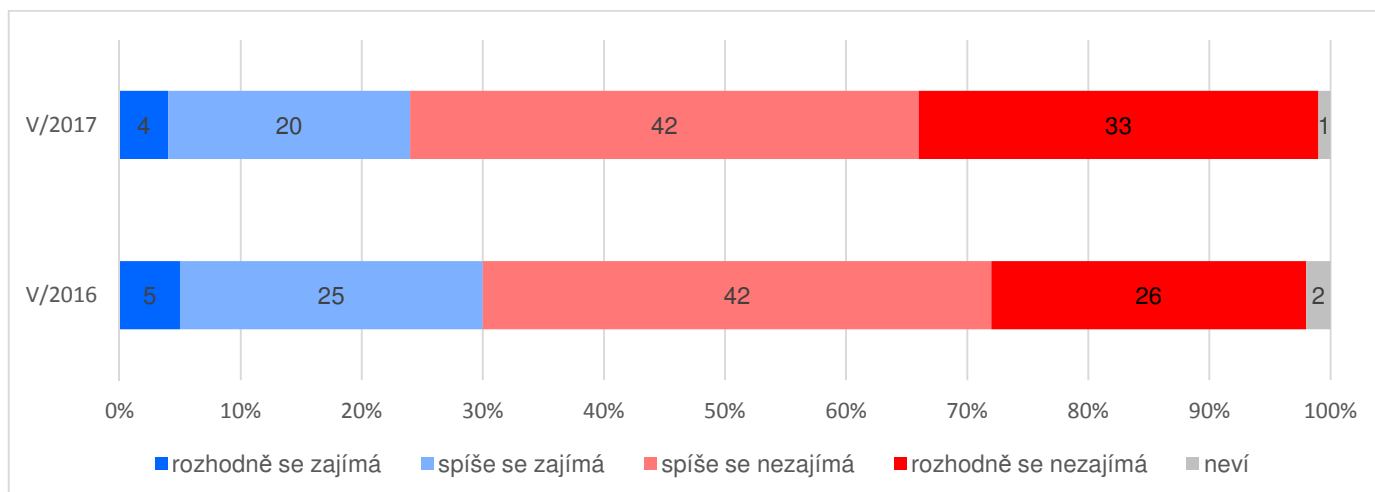
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586

V květnu 2017 byl ve výzkumu Naše společnost každoroční blok otázek na téma energetiky mimořádně rozšířen o některé speciální otázky. Výzkum zaprvé zjišťoval zájem o energetickou politiku České republiky a její hodnocení. Dále se výzkum věnoval postojům k záležitostem, jako jsou prolomení limitů těžby hnědého uhlí, finanční zvýhodnění využívání obnovitelných zdrojů energie, možnost výroby elektřiny a tepla v menších lokálních zařízeních, ekologická šetrnost elektřiny z jádra nebo potřeba modernizace českých uhelných elektráren s cílem maximálního prodloužení jejich provozu.

Graf 1: Zájem o energetickou politiku ČR¹ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

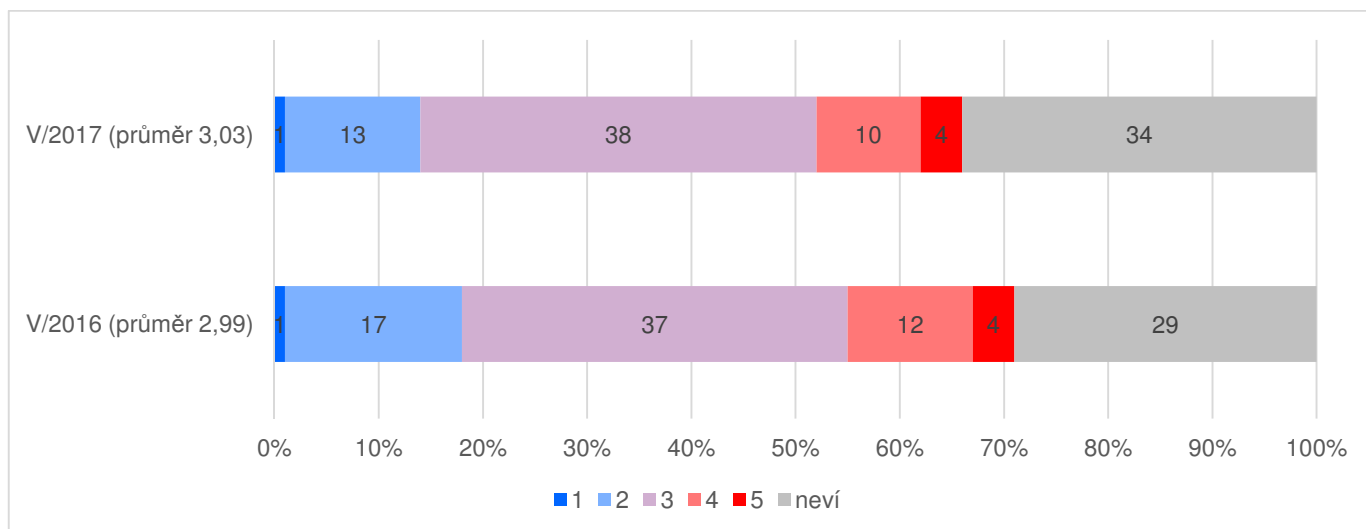
¹ Znění otázky: „Zajímáte se, nebo nezajímáte o energetickou politiku České republiky? Rozhodně se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, rozhodně se nezajímáte.“

První otázka zjišťovala, zda a nakolik se občané zajímají o energetickou politiku ČR. Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, téměř čtvrtina (24 %) občanů se podle vlastního vyjádření o energetickou politiku ČR zajímá, přičemž 4 % se o ní „rozhodně zajímají“ a 20 % se „spíše zajímá“. Tři čtvrtiny (75 %) se naopak o energetickou politiku ČR nezajímají, v tom 42 % „spíše“ a 33 % „rozhodně“. Zbylé 1 % dotázaných uvedlo, že neví.

V porovnání s květnem 2016, kdy byla stejná otázka ve výzkumu položena poprvé, deklarovaný zájem o energetickou politiku ČR poklesl o 6 procentních bodů při sedmibodovém zvýšení podílu těch, kdo se podle vlastního vyjádření o energetickou politiku ČR „rozhodně nezajímají“.

Podrobnější analýza ukázala, že zájem o energetickou politiku ČR se zvyšuje spolu s věkem, stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání a zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Ve zvýšené míře se o energetickou politiku podle svých slov zajímají muži, absolventi vysokých škol, respondenti, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako dobrou, vyšší odborní nebo vedoucí zaměstnanci a podnikatelé či samostatně činní. Naopak méně se o ní zajímají ženy, mladí lidé ve věku do 30 let, dotázaní se základním vzděláním a studenti.

Graf 2: Hodnocení energetické politiky ČR² (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Výsledky zachycené v grafu 2 ukazují, jak občané na klasické škále analogické školnímu známkování hodnotí energetickou politiku ČR. V průměru se udělená známka blíží klasifikačnímu stupni tři (průměr 3,03), přičemž trojka byla zároveň výrazně nejčastěji udělovanou známkou, jíž energetickou politiku ČR ohodnotilo 38 % dotázaných. Druhou nejčastější známkou byla dvojka (13 %), těsně následovaná čtyřkou (10 %). Stupněm pět energetickou politiku ČR hodnotil pouze jeden z 25 dotázaných (4 %), jednička se pak vyskytovala jen ojediněle (1 %). Třetina respondentů (34 %) nevěděla, jakou známku energetické politice ČR udělit.

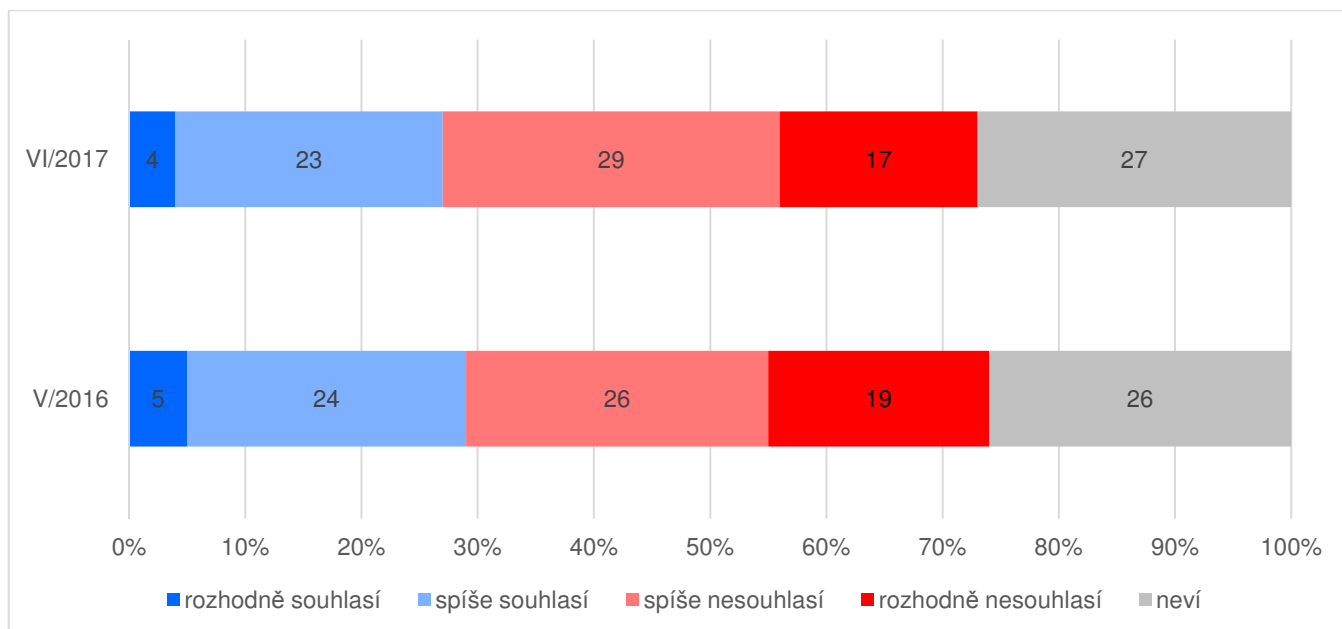
V porovnání s loňským květnovým výzkumem, kdy respondenti stejným způsobem energetickou politiku ČR hodnotili poprvé, se průměrná známka významně nezměnila, v rozložení odpovědí je patrný především nárůst podílu nerozhodných odpovědí o 5 procentních bodů, což se na druhé straně promítlo hlavně do poklesu podílu „dvojek“ o čtyři procentní body. Nárůst podílu nerozhodných odpovědí přitom vcelku koresponduje s poklesem deklarovaného zájmu o energetickou politiku.

Z hlediska sociodemografických třídicích znaků se v hodnocení energetické politiky ČR významné rozdíly neobjevily. Poněkud lépe energetickou politiku ČR hodnotí lidé, kteří důvěřují současné vládě, naopak nedůvěřující vládě ji hodnotí kritičtěji.

² Znění otázky: „Jak byste celkově hodnotil energetickou politiku České republiky? Hodnotte jako ve škole, kde 1 znamená nejlepší a 5 nejhorší hodnocení.“

Další část výzkumu se formou baterie výroků, s nimiž respondenti měli vyjadřovat souhlas či nesouhlas, zaměřila na některé dílčí otázky z oblasti energetiky³ (viz grafy 3a až 3e).

Graf 3a: Souhlas/nesouhlas s výrokem: Stát by měl prolomit územní limity těžby hnědého uhlí v severních Čechách. (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 3a, česká veřejnost se k prolomení územních limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách staví spíše odmítavě, když nesouhlas s příslušným výrokem vyjádřilo 46 % dotázaných, v tom 17 % „rozhodně“ a 29 % „spíše“. Souhlas s prolomením územních limitů vyjádřila více než čtvrtina (27 %) respondentů, když s předloženým výrokem 4 % „rozhodně souhlasila“ a dalších 23 % s ním „spíše souhlasilo“. Více než čtvrtina dotázaných (27 %) na prolomení územních limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách nemá vyhraněný názor a uvedla odpověď „nevím“.

V porovnání s předchozím šetřením z května 2016 v názorech na otázku prolomení územních limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách nedošlo k statisticky významnému posunu.

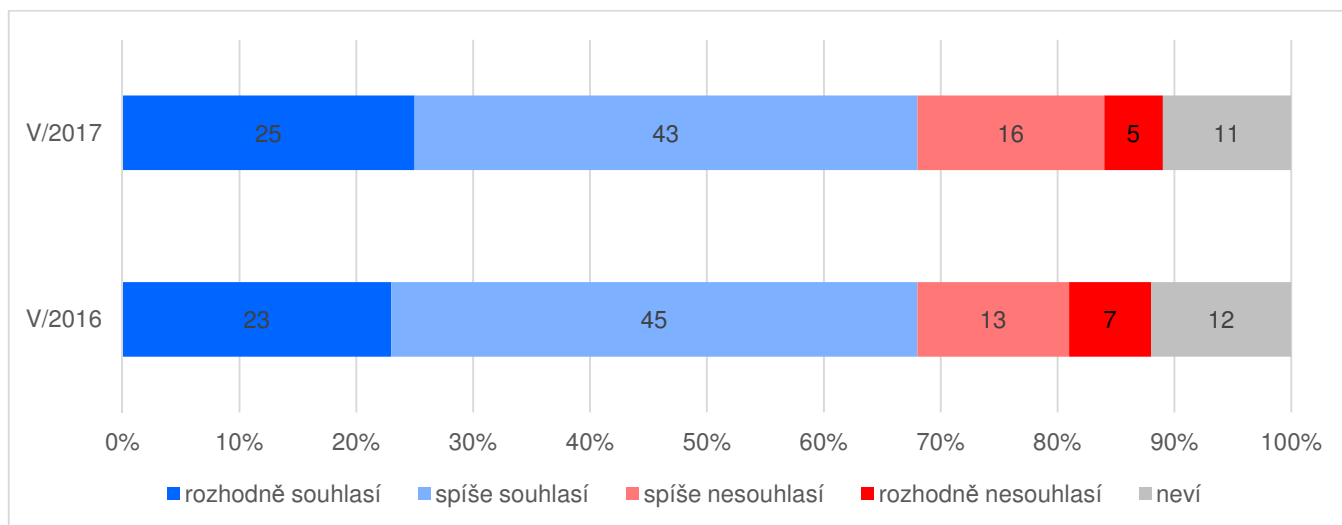
Podrobnější analýza ukázala, že souhlas s prolomením územních limitů těžby hnědého uhlí častěji vyjadřují muži (ženy častěji uváděly odpověď „nevím“) a obyvatelé Hradeckého kraje. Naopak nesouhlas se častěji objevoval u Pražanů, vysoce kvalifikovaných odborných nebo vedoucích pracovníků a u dotázaných, kteří se zajímají o energetickou politiku ČR.

Jak je patrné z výsledků v grafu 3b, více než dvoutřetinová většina (68 %) českých občanů souhlasí s tím, že stát by měl finančně zvýhodňovat využívání obnovitelných zdrojů energie, když 25 % s tím „rozhodně souhlasilo“ a 43 % s tím „spíše souhlasilo“. Proti se staví asi pětina (21 %) respondentů, v tom 16 % „spíše“ a 5 % „rozhodně“. 11 % dotázaných uvedlo, že neví.

V porovnání s loňskem ani u této otázky nedošlo k žádné statisticky významné změně.

³ Znění otázky: „Souhlasíte, nebo nesouhlasíte s následujícími výroky o energetice? a) Stát by měl prolomit územní limity těžby hnědého uhlí v severních Čechách. b) Stát by měl finančně zvýhodňovat využívání obnovitelných zdrojů energie. c) Výroba elektřiny a tepla v menších lokálních zařízeních v budoucnosti převáží nad výrobou ve velkých elektrárnách a teplárnách. d) Výroba elektřiny v jaderných elektrárnách je šetrná vůči životnímu prostředí. e) České uhelné elektrárny by se měly modernizovat a udržet v provozu co nejdéle.“

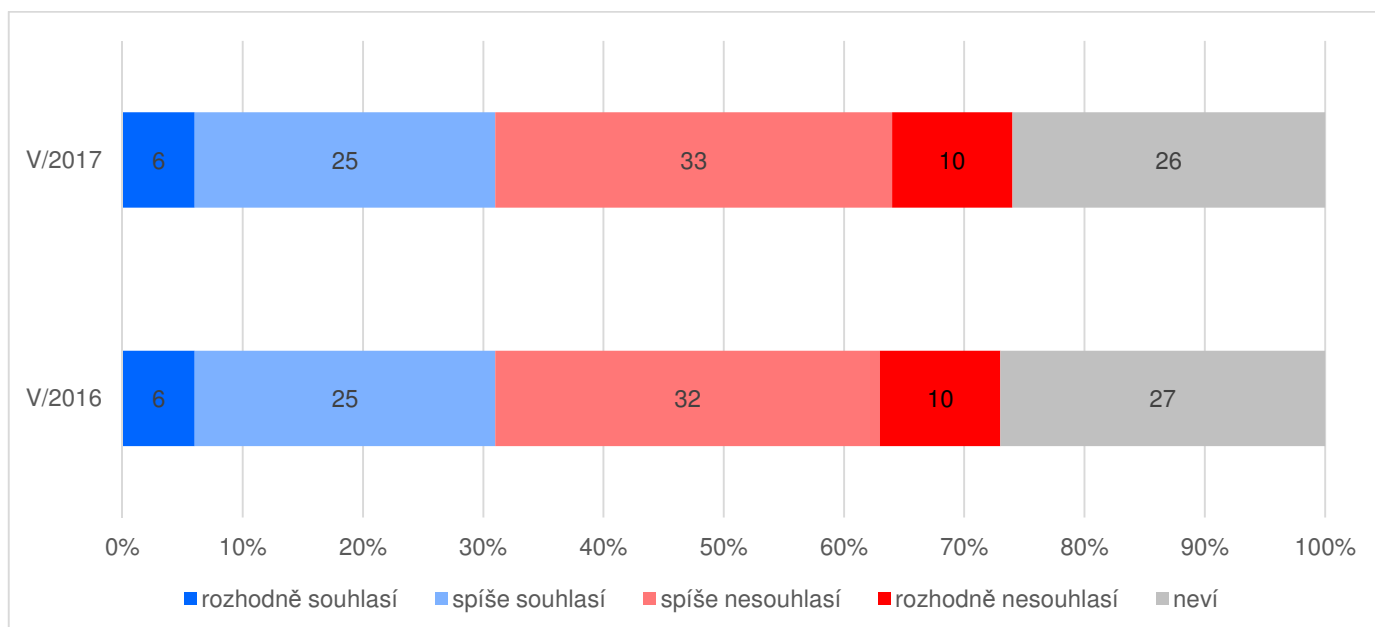
Graf 3b: Souhlas/nesouhlas s výrokem: Stát by měl finančně zvýhodňovat využívání obnovitelných zdrojů energie. (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Souhlas s tím, že stát by měl finančně zvýhodňovat využívání obnovitelných zdrojů energie, častěji vyjadřovali dotázaní s dobrou životní úrovní své domácnosti. Nesouhlas se ve zvýšené míře objevoval u dotázaných se špatnou životní úrovní, kvalifikovaných dělníků a těch, kdo se podle svých slov zajímají o energetickou politiku ČR.

Graf 3c: Souhlas/nesouhlas s výrokem: Výroba elektřiny a tepla v menších lokálních zařízeních v budoucnosti převáží nad výrobou ve velkých elektrárnách a teplárnách. (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

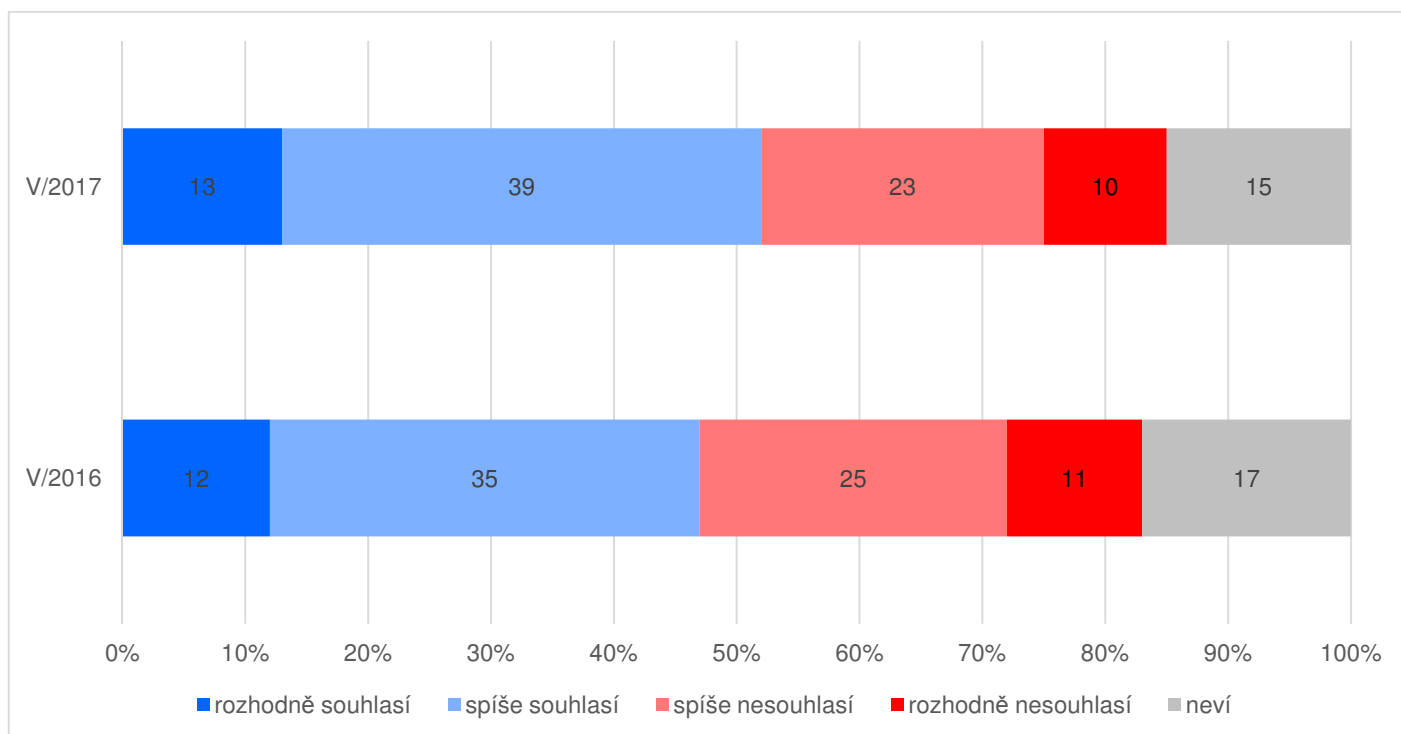
V otázce, zda výroba elektřiny a tepla v menších lokálních zařízeních v budoucnosti převáží nad výrobou ve velkých elektrárnách a teplárnách, se česká veřejnost při vysoké míře nejistoty (26 % dotázaných uvedlo, že neví) kloní spíše k variantě, že nikoli. Konkrétně v šetření tento názor vyjádřily více než dvě pětiny (43 %) respondentů, v tom 10 % „rozhodně“ a 33 % „spíše“. Opačný názor, že výroba elektřiny a tepla v menších lokálních zařízeních v budoucnosti

převáží nad výrobou ve velkých elektrárnách a teplárnách, vyjádřila necelá třetina dotázaných (31 %), přičemž 6 % s tím „rozhodně souhlasilo“ a 25 % „spíše souhlasilo“.

Jak přitom ukazují výsledky zachycené v grafu 3c, situace se oproti loňsku v tomto ohledu nijak významně neposunula.

Podrobnější analýza ukázala, že rozdíly mezi jednotlivými skupinami se nejvíce projevují u podílu odpovědí „neví“, který byl výrazně vyšší u žen v porovnání s muži, u mladých ve věku od 15 do 19 let, u dotázaných se základním vzděláním, u studentů nebo u lidí hodnotících životní úroveň své domácnosti jako špatnou. Podíl souhlasu s výrokem, že výroba elektřiny a tepla v menších lokálních zařízeních v budoucnosti převáží nad výrobou ve velkých elektrárnách a teplárnách, byl vyšší u dotázaných s dobrou životní úrovní, lidí, kteří se zajímají o energetickou politiku. Nesouhlas ve zvýšené míře vyjadřovali vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci.

Graf 3d: Souhlas/nesouhlas s výrokem: Výroba elektřiny v jaderných elektrárnách je šetrná vůči životnímu prostředí. (%)

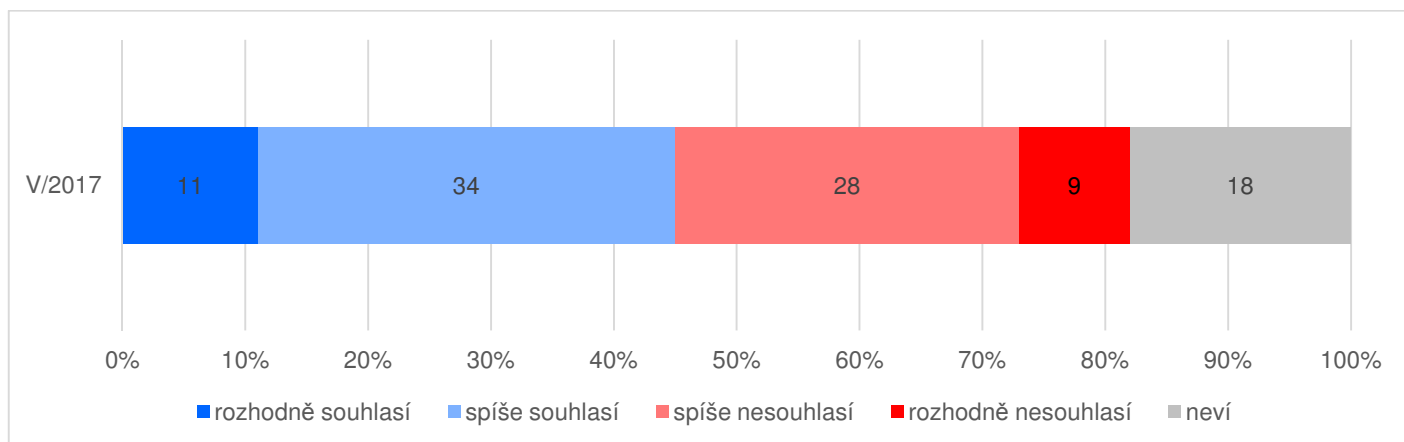
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pokud jde o otázku, zda výroba elektřiny v jaderných elektrárnách je šetrná vůči životnímu prostředí (viz graf 3d), více než polovina (52 %) dotázaných s tím souhlasí, v tom 13 % „rozhodně“ a 39 % „spíše“, třetina s tím naopak nesouhlasí, v tom 10 % „rozhodně“ a 23 % „spíše“, a 15 % respondentů uvedlo, že neví.

V porovnání s loňskem se mírně (o 5 procentních bodů) zvýšil podíl těch, kdo souhlasí s tím, že výroba elektřiny v jaderných elektrárnách je šetrná k životnímu prostředí.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že postoje k této otázce silně korelují s jinými postoji k jaderné energetice, které šetření zjišťovalo. Konkrétně v ekologickou šetrnost výroby elektřiny v jaderných elektrárnách věří častěji ti, kdo si myslí, že by se podíl jaderné energetiky na výrobě elektřiny v ČR měl zvyšovat, kdo souhlasí s dostavbou JE Temelín a kdo nemají žádné obavy z používání jaderné energie v ČR. Souhlas se také častěji objevoval u absolventů vysokých škol, u vysoce kvalifikovaných odborných nebo vedoucích pracovníků a u těch, kdo se zajímají o energetickou politiku v ČR.

Graf 3e: Souhlas/nesouhlas s výrokem: České uhelné elektrárny by se měly modernizovat a udržet v provozu co nejdéle. (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 3e, méně než polovina Čechů (45 %) si myslí, že české uhelné elektrárny by se měly modernizovat a udržet v provozu co nejdéle, když 11 % s tím „rozhodně souhlasí“ a 34 % „spíše souhlasí“. Opačný názor zastává o něco více než třetina (37 %) občanů, v tom 28 % „spíše“ a 9 % „rozhodně“. Téměř pětina (18 %) lidí v této otázce zůstala nerozhodnuta.

Vyšší podíl souhlasu s modernizací a prodloužením provozu uhelných elektráren vyjadřovali respondenti z Ústeckého a Moravskoslezského kraje, důchodci a ti, kdo se zajímají o energetickou politiku ČR, proti se ve zvýšené míře vyslovovali absolventi vysokých škol.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v17-05</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>8. - 18. 5. 2017</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1019</i>
Počet tazatelů:	<i>248</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>MD.1, MD.2, MD.3</i>
Kód zprávy:	<i>oe170818</i>
Zveřejněno dne:	<i>18. srpna 2017</i>
Zpracovali:	<i>Jan Červenka, Martin Ďurďovič</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.

Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Systémy pro jadernou energetiku“ a výzkumného tématu „Sociální aspekty jaderné energetiky“. |